

Este de două ori în săptămâna: **Joi** și **Duminică**; era cându-vă preținute importante materiale, va fi de trei sau de patru ori în săptămâna.

**Pretiul de prenumerare,**

pentru Austria:

pe anu întregu ..... 8 fl. v. a.  
„ diuometate de anu ..... 4 fl. v. a.  
„ patvărui ..... 2 fl. v. a.

pentru România și strainetate:

pe anu întregu ..... 12 fl. v. a.  
„ diuometate de anu ..... 6 fl. v. a.

# ALBINA.

Prenumeratii se fac la toti dd. corepondinti ai nostri, si de a dreptul la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corepondintile, ce privesc Redactiunea, administratiunea sa speditura; căte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru anunțe si alte comunicări de interes privat — se respunde căte 7 cr. de linie; repetările se facu cu pretiu scăzut. Pretiul timbrului căte 30 cr. pentru una data se anticipă.

Pesta, în 21 mai n. 1873.

+ Avem sè ni incepem revistă de dă cu o scire trista, cu mórtea unui barbat roman — de mare insemaștate istorica, ca unul a carui redică la înaltime, de asupra tuturor Romanilor, de la una marginie pînă la cealaltă — a redică speranțele Romaniei în Oriente, petrundiendu ca sî o schinție electrică prin totă părțile locuite de acăsta națiune, și accelerându unu momentu ca printre unu farmec pulsul vietii naționale, — dorere, nu — foră a fi curențu, in multe privinție, amaru desamagiti!

Principele **Alessandru Ioane Cuza**, fostulu Domnitoru alu României, alesul — ca printre minuncă, la 1859 — cu votu unanim, atâtă in *Moldavia*, cătu sî in *Muntenia*, si astfelu devenit — după *Mihai Bravul* — celu d'antai Domnului alu duoru tiere romane, in acestu modu *unificate*, — joi'a trecută in 15 maiu, a reposat la *Heidelberg* in Germania, unde petrecea retrasu, ducendu o viția intuitiva.

Acestu omu, destinat de probedintia a face lucruri mari, — dorere — n'a intielesu vocea probedintiei! Stricatiunea omeniloru si a nume a claselor mai nalte, boeresci pre elu in locu sè-lu indemne cu atâtă mai multu, cu manatare a corege si indreptă si regeneră, — l'a adus sè cada cu inim'a, sè despere de genulu seu si de patri'a sa si — sè se tavalăscă si insusi in mocirl'a pechatului!

Astfelu a provocat coalițunea si conspiraționea mai tuturor patriotilor ce se vediura inselati in asteptările lor, si astfelu urmă in năpte de 22 fauru 1866 detronarea si espatriarea lui, — pentru carea — de 3—4 ani incoci, de un'a măia de ori s'au cătu aceiasi patrioti! — nu că dôra ar fi facut nedrepitate lui *Cuza*, ci — pentru că, prin urmat'a alegere de domnu strainu, tiér'a deveni préda influențelor si ordelor straine!!

*Alessandru Ioane I*, ori cătu de amaru a fostu retacitu, spiritulu seu romanu naționalu nu si-lă renegatu nici intr'unu casu, si — multe fapte, adeveratu romane, vor vesti secelorui viitorie

glori'a lui. De unde credem ca — mórtea lui, atâtă de ne-asteptata, va imple de doiu si de dorere — pre fie-care romanu adeveratu.

*Alessandru Ioanu Cuza*, după însemnarea foilor straine, a fostu nascutu in *Galatz* la anulu 1820, a fostu educat pentru milita si a servit in armata, ajungendu gradul de colonel; a fostu apoi preșefu si ca atare alesu Domnitoru. Elu — nu lasă după sine descenđanti, căci casatoria cu ieguit'a sa socia — a fostu stérpa.

Dedicandu-i deci toti Traianidii din totă părțile căte o lacrimă doiōsa, sè-i ofită din inima curata — ca:

*Tierin'a sè-i fia usibra,  
Er memor'i a eterna!*

(*Apariționile nedumerite*) ca sè nu dicem absurde in viēt'a si miscarea noastră politica națională — s'au mai înmulțit cu un'a. Municipiulu romanu de *Hateg* in Transilvanía, ieri alése deputatu pentru Diet'a din Pesta — pre *Lonyay Béla*, fiul famosului coticariu politicu si finantiariu, a fostului ministru presedinte conte *Lonyay*, a celui'a ce a pacalită atâtă de urtu pre romanii transilvaneni prin *cei patru mari diplomiati* ai loru — cu *memorandumul din Blasius*!

La acăsta alegere, pre cum ni anunța telegrafulu, tenerulu *Lonyay* a intrunitu dintre 284 de voturi — 118, foră contra-candidatu său rivalu; va sè dica a fostu alesu intr'unu cercu romanu cu unanimitate de voturi?

*Cine ni va deslegă acăsta enigma?*

Ce au vrutu, ce atientescu acele 118 voturi, cari votara pentru unu strainu, absolut foră inima si pricepera pentru lipsele, interesele, suferintele si miile noastre de necesuri?

Ce au vrutu, ce intentiunédia acele 166 de voturi, de buna séma totu numai romane, cari nu se infacișara si nu participara nici pro, nici contra unei atari alegeri?!

Noi — marturisim ca, după cum conosecemu noi astadi situatiunea si statulu spiritului in connatiunalii nostri, numai un'a potensu sè presupunem, aceea că: *sufletu de omu romanu nu mai*

are nisi picu de incredere si sperantia in Diet'a si constitutiunea magiara de astădi, si că prin urmare pre acăsta cale nu mai astépta — de cătu reu, ér stramurarea numai de la altfelii de evenimente!

Nici noi nu asteptămu, si după experintele triste, ce facem pre fie-care dia, nu potem sè asteptămu vr'unu bine de la starea de astădi a politicei si legelatiunei, — dar totusi nu potem pricepe, cum s'ar poté curendu schimbă spre mai bine, spre binele nostru naționalu, acăsta nefericita stare, candu noi mereu continuămu a dă la totă ocazia națională cele mai ruginose probe de nulitatea noastră politica națională?

Nefericita retacire! — Fia ea pre sufletulu acelor idioti politici, cari prin capritiele si ambitiunea loru prouă, au causat confusiunea in bietulu poporu!

In *Gratiu*, „Romanismulu“ societates studintilor romani de la Universitate, pre cum ni anunța secretariatulu aceleia, a serbatu d'impreuna cu amicii ei, in modu cătu se pote de solenu si demnu memor'i dilei de 3/15 maiu 1848.

Reportulu despre solenitatea serbarei aceleiasi dile, d'impreuna cu deschiderea *Cabinetului de lectura in Viena* din partea societății „Roman'a jună“, sosindu-ne pre tardiun pentru d'a poté fi publicat in acestu rnu, amintim astă data numai atâtă, că junimea noastră națională studiosă din Viena, pre cătu este mai numerosă si mai bine reprezentatoria a romanismului peste totu, cu cătu ea si astă data intra implinirea unei sacre detorintie naționale — s'a aratat in totă privința deplinu dénumita de sine si chiar la culmea pusetiunei sale favorabile.

Intr'o corespondintia din *Berlinu* ni se anunța, ceez-ces noi cu multa placere venimus a notă la acestu locu, cumca studintii de acolo au lasat sè se faca in capela romana din *Lipsia* unu parastasu pentru odihna sufletului si intru memor'i a eroului *Avramu Jancu* si acelorui 40,000 de martiri; le acăsta solenitate au asistat si studintii din Lipsca.

Dupa „*Ostend*“ din Viena: „Prestotinde-nă unde se află romani austriaci, s'a serbatu diu'a de 15 maiu cu solenitate, s'au renoit la acăsta dia juramentele ce au facutu romani“

nainte de 25 de ani causei loru naționale pr campulu libertății; — adaugem astea, pentru d'a ne provocă la notit'a de mai susu si d'a constată că nu numai pre unde se află romani austriaci, ci ori pre unde se află inimă, romane cu semtiu de viția si onore naționali — s'a celebrat cu solenitate aniversarea lu 3/15 maiu 1848!

Bunul si dreptul Ddieu se conserve si binecuvintă astea inimă tenere si nestricate, astea spirite — setoșe de lumina, de adeveru si de dreptate, astea caractere frabrici!! Unică sperantia ce n'a mai ramas in timpul grelelor ispite!

Pesta, în 21 mai 1873.

In Francia adunarea națională si-a re'cepitu sedintele luni'a trecuta; dar dlu *Thiers* pana a se intruni acăsta, fece ce ce fece, si-si modifică si completă ministeriulu.

Essindu de la culte si instructiunea publica d. *Iules Simon*, si *Goulard* de la interne, de sicur, pentru că se stricaseră reu — eela cu intréga drépt'a, cest'a cu stang'a. *Thiers* profită de ocazie, desparti instructiunea publica de culte, si asi fa-cendu trei posturi vacante, numi la interne pre *Casmir Perier*, la instructiunea publica pre *Waddington*, la cultu permuată de la lucrările publice pre *Fourton*, ér in locul acestuia puse ministru nou pre *Berenger*. Dupa reporturile foilor, toti trei cei nuoi, sunt *republicani moderati*, de program'a presedintelui.

Dar cu acăsta schimbă — nu pre sunt multiamiti — nici cei mai pronunciati din drépt'a, nici cei din stang'a, de cătu dôra cu atâtă mai multu cei ce se apropia — si de un'a si de alta parte — spre centru. Cei mai de cetera estreme facu mereu la combinatiuni, si a nume *monarchistii* — că cum ore ar poté resturnă pre *Thiers*; *republicanii* — că, cum ore ar poté mediloci spargerea adunării si convocarea unei constituante adeverate?

Dar insa — éca, in ce poporatiune se află reprezentate diferitele parti, după programele anumite, in acăsta adunare națională, chiar si in urm'a ultimelor alegeri:

Centrul dreptei stă din 140 membri, drépt'a propriu din 150, drépt'a extre'mă din 45; — centrul stangei din 140, stang'a propria și Gambetistii — din 120, stang'a extrema, din 50 de membri; face intru'a 645 de membri. A fara de acestia se mai află cam

## FOISIÓRA.

↔

La Jubileulu de 25 ani alu epocii istorice

**Barnutiu-Jancu.**

Misarea si energi'a sunt semne de viția pentru individi si pentru popora, ér lange-direa si indiferentismulu sunt nuntiul debilitărei, degenerarei si apunerii.

Natiunea in alu cărei sinu se manifestă cele două virtuti „*venitoriu de auru are, si prevedu prin sechii a si inaltiere!*“ — ér poporul pre a cărei frunte se observa inscriptiunea călori dōue vîtiuri, acel'a pôrtă in sinul seu vermele putediuni, care-lu va transmite pre totă fazele de destrugere, pana in abisul apunerii.

Speru că va fi nu numai in interesul tinerimii romane de pretotindenia, ca sè se suflece o data si sè arunce urtiosulu tipu alu tangerei si siovării, ci — de o data si intru interesulu tuturor Romanilor, déca voi prezentă onoratului publicu cetitoriu unele momente de viția si de miscare, candu tinerimea romana din Buda-Pesta a recetit, si-a imprimatu in inima cu litere nesterse si a jurat cu

dintia sempiterna trinitati „libertate-equalitate-fratierătate“, sacr'a inscriptiune a drapelului din 3/15 maiu 1848, pentru a căruia victoria nu si-au crutiatu sangeli cei 40,000 de bravi ai romanismului de pre côtele, luncile, valele si siesurile cetatei carpatine, a Transilvaniei.

Nu voi ca sè facu istoriculu dilei de 3/15 maiu 1848, căci e de stuful de poporale, destulu de cunosuta si abundanta in consecintie de interesu si cosmpolită si naționalu. Dar chiar si in nepräsentia acestorou scuse inca asci cercă, ca sè declinu de la mene responsabilitatea națea tribunalului eternu, națea a deverului. Lasu deci acesta sarcina onorifica pre umerii aelor'a, cari fusera martorii oculari la consacrarea drapelului sempern in acelu mintu alu eternității, in diu'a de 3/15 maiu 1848, carea prin acestu actu s'a redicatu preste cele latte dile comune — nu numai in analtele latinilor de pre pedisiele betranilor Carpati, ci si in ale omenimii intrege!

Acesti veterani luptaci si treimele eterne sunt chiamati, ca sè ne descrie memorabil'a istoria a dilei numite, atâtă in trecutulu, cătu si in presele si viitorulu ei. Asceptă singurateci, ascăpta naționale, ascăpta omenimii, ca aceia, cari au facutu istoria, sè ni o si tradăe in descriere completa si rotundita; dorim cu totii si

rogămu, ca Leonidii se folosescă vacantele loru in ocupatiunea lui Herodotu; dorim acăsta ou atâtă mai tare, cu cătu credem, că cu totii sentim lipsa datelor secure si dateate, a supra evenimentelor petrecute pre marilor Crisiurilor mai cu o suta de ani națiente de timpul in care traime, istoria triumviratului libertății romanilor, a martirilor Horia-Closca-Crisianu, precum si deseule lacune in multe periode din trecentulu nostru. Implinăsca si fie-care detorinti'a! — ér eu voiu cercă si descriu in câteva trăsuri istoria a dilei de 3/15 maiu 1873, diu'a carea de la reinviera generala a Traianidilor, pre campulu de langa mica noastră Roma, poreclită „Campulu libertății“, — reprezinta a două-dieci si cinci-a rotire a pamentului in ecliptică sa.

Căldur'a si poterea care produce minuni națea moritorilor. Acăsta si potere resiede in totu natulu, de regula inse in proporțiune intorsa facia cu etatea. Ordinamente deci tinerimea este favoritulu ei. Acăsta si chiamata a midiloci producerea de minuni in viția poporului si a omenimii. Junimea romana a produs miscarea in 1848: *ea a desceptat in unu minutu unu poporu subjugat, maltratat si despoiatu, prin despotti conjurati, in cursul multor sechii*. Tinerii romani din 48 — ei cei d'anteiu se desceptara si devinu-

consci de chiamarea loru. Au fetiorii de romani din 1873 se nu fi demni — măcar numai imitatori ai predecesorilor loru?

Acăia ni-au desemnatu calea si au inceput'o, ér noi trebuie sè o finim. Sè nu desperămu in mediulocul neasururilor, ci tienendu contu de poterile noastre — caci-si insemnăte — sè continuămu edificiul conceputu pre campulu libertății in diu'a epocal de 3/15 maiu 1848 si apoi curendu inchisatu cu sange romanescu. Deci ea, tinerimea din Buda-Pesta, si-a tienutu de detorintia santa, la indemnul său propriu, ca acăsta diu'a serbando, sè-si manifeste simpatia facia cu principiale proclamate națiente cu 25 de ani pre malosele tieruri ale Tîrnavelor, si astfelu sè premarăsca umbrele acelor 40,000 cari sangerara pentru validitatea eternelor principiile! Ea asceptă cu sete acestu momentu. De aceea coadunandu-se in 27 aprilie, 9 maiu a. c. si consultandu, a eterit cu unanimitate a face din acăsta diu'a — pentru sine diu'a de *pasci romaneschi*, fiindu că intraceea s'a desceptat toată susflarea romana din indelungatul somnului de mōrtă.

Astfelui anume s'a eterit: 1. *Joi* in 3/15 maiu a. c. la 10 ore a.m. sè se celebrează in biserică romana unu parastasu pentru regale mărturilor, defunctulu *Avramu Jancu* si pentru

100, cari se dicu *nedependinti*, adeca ne'ngagiati prin programa speciale — nici intr'o parte deplinu. Acestei sunt cari pan'acuma au impiedecat — pre d'o parte delaturarea lui Thiers din sesunulu presidiale, d'alta parte — dictatur'a lui Gambetta peste adunare. D'unu scurtu timpu incoc'i insa si acestei nedependinti seu selbateci, incercă a se organiză si disciplină printr'unu programu comunu, si — de aceea nime nu este sicuru că, ce ore va aduce din'u de mană?!

In Spania — am arestatu, in nrii precedinti că, guvernul republican de astadi a reșit u o majoritate imposante; dar acestu triumfu tare se devalvédia prin scirea nouă, cumca la alegeri n'au participat dintre alegtorii indreptatiti — mai multe de 35 procente; adesea dintre cam trei milioane de alegtori abia au votat 1.250.000. Cu tōte aceste, republicanismul a lăsat unu avantu forte poterici; ceci precandu la alegerile de anu in augustu, cei cam 80 de deputati si republicanilor, intrunisera abia 380.000 de voturi, acuma numerul votentilor in partea republicanilor se urca la 1,140.000! — intrunindu asiă-dara, cele latte diferite fractiuni, impreuna abia 110.000 de voturi! —

Dar desastrele cele mai mari ale Spaniei sunt, ceci ea — băt'a, nici pana astadi nu pote fi pacificata. Bandele Carliste continua a se susține in munti, si — candu pre unu momentu se imparu sparte si alungate, iute ele se scu concentră si căsciga vr'o batalia, prin ce tăr'a intréga o aducu in perplexitate. Astfelii in 5 maiu, Carlistii la *Eraul* — foră veste impresora pre colonelului *Navarro*, ce avea numai 200 de armati, si-lu batura, prindendu-lu cu inca 64 de oficieri si cu 3 tunuri! Astadi se dice că Carlistii dispunu de o armata de 15,000 de omenii bine armati!! —

*Starea bursei de Viena*, — este inca de parte d'a se fi indreptat, pe langa tōte colosalile ajutoria ce i se intindu pre fia-care di. A perit increderea; deci nime nu mai cutesa a se ingagiă, a-si ingagiă pucin'a avere si onore, ce a potutu scapă din naufragiul celu mare!

Daun'a, ce a causat-o crisia si catastrofa de acum 8 dile, din dia in dia se arăta totu mai mare, si — numai Ddieu pote se scia că, la care marime se va urca pana in finit! Precandu la inceputu daun'a se credea de 60 de milioane, mai apoi — cu ingroziri se amintea 300 de milioane, curendu se vorbiă de 600, ér astadi dejă sunt constatate 800 de millione perdute! —

Candu omulu cetesecu atentatiune cele ce mereu resufla despre bursa, intr'adeveru 'lu cuprinde grăza, si scărba! Par că intréga vieti'a de statu, in cerurile mai halte, a devenit unu institutu si o maiestria pentru d'a insielă si jafui — multimea cea simpla! —

= Dupa scirile directe ce avemu de la Dunarea de diosu, pre malulu dreptu, si a nume a Turciei despre *Vidinu si Lomu*, de curendu

prorupse Choler'a intr'unu gradu ce insufia spaima generale; de unde in Romania, unde pona acuma starea sanatătii este buna, se grăbita a inființa Carantina. — Nicila noi in Ungaria inca nu s'a stinsu acesta epidemie, precum arăta reportulu oficial, ce tocmai se publică mai ieri si dupa care de la 1 pon' la 15 maiu, in 102 comune s'au bolnavit 1060 de colera, ér casuri de morți au fostu 546. —

*Pesta*, in 20. maiu n.

[a] *Minunatu si — forte characteristicu!* — Cu incheierea primului periodu alu sesiunei Dietei unguresci prezinte, mai tōte foile magiare si magiarone, totu diferenția de coloare politica, pronunciara că, de la 1865 in cōci nici unu periodu alu legalatiunei n'a fostu atât de bine folositu si de rezultatul atât de bogatu pe terenul activitathei sale, ca si celu tocmai incheiatu!

Si intr'adeveru, déca privim lucările terminate, precum le insiră dlu *Bittó*, presedintele Casei representative, in cuventul seu de incheiere a periodului primu, — nu potem negă că s'au facutu multe. Dorere insa, si de o miia de ori dorere, că — dintre tōte acele multe, nōa Romanilor speciala, progresului si dezvoltării nōstre morale, naționale si materiale — nici un'a nu ni e priicida, nici un'a nu ni corespunde lipselor si dorintelor celor mari vitali!!

Si asiă noi si la acesta ocazie, din acestu incidente am avé sè intrebămu — in susu si in diosu — cu tota cea mai doisoa si dore-roasa seriositate: „*Ei bine, cum stămu?* ce suntemu — noi in acesta tiéra, unde numerămu intre cei mai vechi locuitori, unde am contribuit pururi, pentru conservarea ei si a tronului — atât'a, seu dōra mai multu de cătu ori care altu poporu — cu sangele, cu munc'a si cu pun'g'a?!

Domnilor de la potere, — domnilor ce faceti legile si croiti sortiele, aduceti-ve a minte de noi si de dreptulu nostru, déca mai tieneti ceva la Ddieu si sufletu! —

**Ér o vorba cu on. „M. Polgár“**, respective catra dlu (M-n) de la acel'a!

Noi traiamu in credinti'a, că dlu M-n pricepe bine limb'a romanescă, si — fiindu că-lu vedeamu scriindu bine unguresce, ne bucuram că, va sè ni fia fidul interprete la publicul magiaru, atât pentru cele bune, cătu si pentru cele rele ce scriamu despre ei si faptele loru. —

Ne-am insielatu. Dlu M-n nu pricepe romanesc; — ceci a supune, cumca mistifica si ascunde din adinsu, pentru ca sè ne pote denunciă si blamă mai usioru naintea publicul magiaru, — acést'a nu ni este permisu.

Pricepemu pré bine că, celor de la „*M. Polgár*“, ca unor magiar din crescutu si pona'n calcāni, magiar si numai magiar, — nu pote sè li fia placutu cele ce scri-

seramu noi in fruutea nrului 31, despre cele intemplete in Districtul Fagarasului; pricepemu acést'a pré bine, precum si aceea că — se pote consideră de unu impulsu si meritul patrioticu magiaru, a ne apucă si a ne combată cătu mai ageru naintea publicul magiaru: insa — marturismu că am fi asteptat, si ne-am fi semtitu — chiar combatut, forte fericiți, să vreamu vedé pre dlu Moldovanu facendu-ne onoreea si dreptatea, d'a ni traduce măcar pasagiale principiali din cuventu in cuventu in organul seu, ca asfeliu stimabilulu publicul magiaru — dupa inse-si ale nōstre, genuine cuvinte să fia fostu in stare d'a pronunciá asupra nōstra sentinti'a condamnatória!

Ce ore insa să fia, de dd. magiaru foră diferenția de partea, si asemenea cei-ce apartinu la ei, o data cu capulu nu vor a ni publică cuvintele nōstre proprie, ci — pururiă numai nisice estrase defeptuoase său traducinti chiar false, apoi pre temeiul acestor'a, pe acesta basa atât de slabă si atât de pucinu morală, dau cu pintenii sburdatiunei loru in noi!

Noi trebuie să credem, alta nu pote să fia caușa, de cătu — semtirea poterei colosale a argumentelor nōstre, semtirea că — prin publicare genuina — chiar ei s'ar blamă in ochii poporului magiaru, inca necoruptu de totu!

*Romanii se folosescu de dreptulu loru naturalu, de libertatea loru, si — éta intrevine o alta nație — dicendum, că aceea este opritu de lege. — Asiă vorbesce Albina.*

Să faceti bine si să iertati, candu venim a Vi spune, că „*Albina*“, vorbindu despre decisiunile Fagarasiului, nu cum dice dlu M-nu, ci éca — asiă a vorbitu:

„Nu-si mai aducu domnii a minte, cum noi, atunci candu se deliberă in Dieta asupra legilor concernanti, repetindu li-am accentuat că — lega foră basa morale de dreptu, este o dispusetiune despote, carea — intre tōte imprejurările dōre si vatema, dar dupa logica lucurilor, nu se pote estinde mai de parte, de cătu pona unde ajunge fortă fisica, si — in minutul ce incetă acést'a, incetă și ea.“

„Poteti, dvōstra, domnilor magiaru, d'o miia de ori să diceti, că ceea-ce voi impuneti poporului, este legă; nime nu vi va disputa si negă că — este lege, dupa form'a, dupa constituție voastră, pre cum nici voi n'ati cutesatu să negati că legile absolutismului de la 1849 pona 1867, dupa forma, dupa form'a atunci in vigore, au fostu legă, si pre cătu poterea a fostu la spatele vostru le-a si observat cu scumpete: insa — dreptatea senzura e, carea face legea santa, carea insufia respectu si impune supunere si foră fărtă. De ce dlu ministrul magiar de interne nu intreprinse a dovedi romanilor din Fagaras, că — ceea-ce elu pretinde facia de votulu si suspinulu si protestulu loru naționalu — este dreptu, este moralu, este folositoru si fericitoru pentru naținea si naționalitatea romana?“

processu de despartire. Este tristu si pré tristu, candu unu preotu — nu pote să se apropia de altari si să-si facă detorinti'a chiamarei — foră permisiunea unor omeni ce nu cunoscu, nu considera acea detorintă!

Este tristu — candu unu preotu n'are dreptulu ce i compete in biserică; si asemenea tristu este, candu omenii sunt fricosi, de nu cutedia a-si aperă dreptulu loru! Pucinu dău domaili pre cei fricosi, ii favorescu numai căteva momente ca pre slavii loru, apoi ii desconsidera si — alunga batjocuriti! Unu reu mare este si aceea, că multi omenii ai nostri se ingresc namai de presentă, ba chiar numai de momentu, foră a se socotii in cătuva si de viitoru, si mai alesu de viitorul celor ce au sè li urme, dupa cum facem parintii si protoparintii nostrii.

De compatimitu sunt, că nu ii misca esemplete de tōte dilele, cari li arăta că domnii ii favorescu numai pana ii potu folosi de unele, ér dupa ce si-a jocu scopulu, ii impingu la o parte! D'am invetiá odata a-né pretiu, a-ni cunoscere poterile, a lucra independente si rezolutu, si — cevasi mai multu pentru viitoru! —

Tinerimea romana din locu ince penu refusu — nu a desprerut, ci a cercat a forță, ceea-ce de bunu voia, din semtiul detorintei — nu vră să mărgă. A rogatu pre singuratocei comunei, ca sè o sprinăcesc intru execuțarea pro-

“Hm! — vor dice stepanii „Noi lege avem“, si punctu!

„Da, domnilor; numai cătu — vedeti,“ că legea dvōstra intr'unu municipiu, creatu dupa dictamirele inimii vostre, se tacădă de — nelege; pentru că ea apăsa si impedece, in locu să nainte desvoltarea si fericirea publică, omora si nimicesce, in locu să invăsă si intărăcea spiritul poporului!“

„A trecutu timpulu, candu ajungea a dice: „*Asia este porunc'a!*“ — si toti se plecau. Astazi, că assistinti'a statului pretinde cu multu mai multe si mai grele sarcini si sacrificia materiali de la popor, si poporul pretinde drepturi politice — atât, in cătu prin ajutorul acestor să pote fi in stare d'a portă cu cevasi usurări acelăgrele sarcini.“

„In scurtu vorbindu: *Lege aveti, dreptate n'aveti*: Ne plecam legii de nevoia si — de sicur se vor pleca si fratii Fogarasieni; dar — numai de nevoia! Pretindem insa dreptatea — pentru voi si pentru patria si umanitate!“

En faca bine dlu Moldovanu, déca pricepe romanesc si doresce a ne areta publicul lui seu magiaru in adeverat'a nōstra facia, — faca bine si traduca si publice vorba! minte aceste cuvinte ale nōstre! Las' să ne judece amabil'a magiarime dupa adeveru! —

Dar — inca un'a ni insinua „*Magy. Polgár*“ pe nedreptu. Dice că Babesiu a fostu, carele a ruptu bătiul peste pasivitate si a pronunciat, că *passivitatea nu pote să fia politic'a unei naționei*. . . Si astazi — elu, Babesiu, se pune a apără acesta politică, si inca dupa unu acutu, care nu pote fi aprobatu de cătra nici unu patriot bunu!

Că — nu suntemu patrioti buni, dupa conceptulu patriotismului magiaru o scimus, si — si o citemu — nici chiar in „*Magyar Polgár*“ pentru prim'a óra; — dar că noi am fi arestatu candu-va cumca *passivitatea nu pote să fia politic'a naționei*, — acést'a negămu. Din contra la 1869 chiar noi am pledat pentru passivitate, credindu că — si romanii ardeleni, dar si domnii magiaru vor pricepe că — ce va sè dica acést'a! Că adeca va sè dica: *nerecunoscerea constitutiunei, si guvernului*; — declararea de resbelu moralu in ambele părți.

Ne-am insielatu. N'a priceputu nici unii si nici altii. Si — atunci am disu; *Ei bine, decătu o passivitate mintinosa, mai bine o activitate pe facia, mdcar cătu de slabă; caci celu pucinu nu vom adormi cu pusc'a n' mana si — cei sireti nu vor poté să ne pacălesca — cu duoi bani in trei punge.*

Ambele politice sunt numai strategie, aplicabili dupa imprejurări. —

Acést'a a fostu si — este si va remâne convictiunea nōstră; asiă am splimat si recomandat — la 1869 passivitatea, la 1872 — activitatea, foră a fi in cea mai mica contradicere.

Éra in nrulu 31, candu ne puseram si explicam si justifică mu conoscutele

de la Redactiunea acestei foi, si a-i-o dă la dispuștiune. Aici s'a redicatu unu altariu, de a-supra căruia se asiedă portretul lui Jancu, langa acesta — pre ale lui *Horia, Closca si Crișanu*, pre carei spre mare bucuria le gasira in trei gazete si hărții, la delaturarea acestor'a din Cancelaria. Tōte acestea se imbracara in două si se ornara cu tricolorul naționalu. Se aprinsera apoi mai multe luminări si tinerimea romana din locu se coadună in giurul acestui panteonu de martiri, in numeru considerabilu, cu adeverata pietate creștină si romanescă, ca să-si manifeste simțiamentele de stima, recunoștința si adorare catra aceste umbre sacre, cari reprezentau memor'a alor multe diaci de mii de martiri ai adeverului eternu. Ceremonia s'a inceputu si finit in trei cantări naționali si ocazionale. Unu bravu tineru romanu, dlu G. M. a tenu tu unu discoursu despre insemnatele dilei, reimprospetandu tinerimii principiile, căroru a jurat romanimea credintis sempiterna in campulu libertatii, acum 25 de ani, si accentuanu momentuositatea fericitilor Barnutiu si Jancu! In urma tinerimea coadunata s'a in-departat, entuziasmata si indestulata, ducendu cu sine placut'a conscientia, că totusi i-a succesu a realizat măcar in esintia ceea-ce si-propusese si 'si-tineea de detorintia; vrându astfelii a areta celor ce ar trebui să-o scie, cumca tinerimea romana de astazi este de același spiritu—

voturi ale reprezentantiei Districtului Fagarasului nici n'am aperat passivitatea nici activitatea, ci — moral'a si dreptatea eterna — facia de despotii si tiranii incapabilati, cari — mintiesc ca sunt liberali si patrioti, pre candu in inim'a loru nu este altu mobile, de catu — nesatiulu si orgoliulu loru nationalu, si — nu cunosc altu argumentu, de catu — „Sic volo, sic iubeo,” sub fictiunea de lege. —

Spune acesta de Moldovane, onor publicu magiaru! —

## Diet'a Ungariei

Amintiriamu in urul precedente despre siedint'a de sambata in 5/17 maiu si despre rescriptul regiu, prin carele periodulu antaiu alu Dietei de facia s'a incheiatu, si s'a deschis in data alu 2-lea. Dar acea siedint'a de sambata mai avu si alte incidente ce merita si noteate. Asa credem ca merita se luamu cunoscinta despre o intercaliune a deputatului Kiss János, in privint'a barbariei, cu carea se esecuta dările in orasul Satmarelui! — Dar deca toti deputatii si ar face detorint'a si ar spune despre vaerurile poporului de pretinderea pentru asemenea barbaria!

Si mai vertosu trebuie se aducem la cunoscinta onorabilului publicu alu nostru celeste s'au petrecut la deliberarea a doue petitiuni, ambele din partea comitatului Zarandu, "despre cari la timpul seu am fostu publicat reporturi detaiate.

Adunarea gen. a comitatului — curatul romanu — Zarandu, pe temeiuu dreptului seu ne-alienabilu, dreptului d'a pricpe ceea ce se lucra si decide despre elu, a luat unu conclusu, cumca cele ce se oterescu in congregatiunile sale generali pururia se splice adunarei si in limb'a comitatului, adeca cea romana, si adeca — deca supremul comite n'ar fi in stare a face acesta, apoi s'o faca vice-comitete. Ministrul de interne s'a pusu si — a nimicitu acesta oterire! Firesce, dupa conceptele de dreptate si libertate magiara, — ce lipsa are poporuline si representantii legali ai ei, se scie, ca — ce se decide despre ea! — Intra-acea dlu ministru Tóth — s'a dusu cu Ddieu, si i-a urmatu contele Szapáry Gyula, la carele asemenea s'au facutu pasi pentru acea cestiuu, si densulu — cevasi dora mai pucinu magiaru-constituitionalu si liberalu, a recunoscute dreptulu poporului d'a pretinde ca cele ce se decudu despre elu, se i se publice in limb'a sa. Dar comitatulu cu o cale a facutu si la Dieta plansore, si aceea sambata ajunse la ordinea dilei.

Comisiunea petitiunaria — da dreptu ministrului Tóth de mai nainte, pre catu elu a casatu conclusulu comitatului.

Dlu Dr. Hodosiu — aminti ca caus'a s'a decisu prin nouu ministru spre multiamire si ceru deci ca petitiunea se se puna simplu in archivu. Dar comisiunea tientu mortisiu ca min. Tóth a urmatu dupa lege, si ca deci petitiunea

este ne'ntemeiata! Supremul comite, deca vré pote se vorbesca si se enuncia conclusele si in alta limba decatua cea magiara, insa a-lu deoblega nu este permis!

Deci se primi propunerea comisiunei. Asia si facu domnii nostri de capu! —

O alta petitiune totu din Zarandu se plange pentru denumirea unui *neromanu* de supremul comite in acelui comitatul curatul romanescu, provocandu-se la § 27 din legea pentru egalitatea nationala, care dispune ca, in comitate cu majoritate nemagiara dupa potintia se se numesca de supremi comiti — individi cari sciul deplinu limb'a poporulinei.

Comisiunea tiene ca — prin acesta lege guvernului n'a fostu oblegat a numi romanu; deci propuno respingerea.

Se redica disputa mare din partea stangiei estreme, din considerantele ca, dlu Hesszler, nouu supremul comite de Zarandu, la anul 1848/9, ca soldatu imperatescu cu arm'a in mana s'a luptat contra Ungariei, er acumu s'a pusu in fruntea unui comitatul de prefectu!

Guvernamentalii spora pre atacatulu supremul comite — parte cu argumentul ca, petitiunea nu se plange de catu numai din punctul de vedere alu nationalitatei; parte cu aceea ca, dlu Hesszler la 1848/9 n'a fostu fiu alu patriei unguresci.

Se scolaru si deputatii romani D. Bonciu si Dr. Hodosiu, nici unulu insa\*) ca se spriginesca petitiunea seu se combata opiniunea comisiunei ci — dlu Bonciu pentru d'a spune Casei ca de si densulu primește propunerea comisiunei, totu crede ca — disputetiunea din lege este intru interesulu si pentru consideratiunea nationalitatilor, din care causa elu rogă, ca alta data se se tiera contu de pretensiunea majoritatii nationala din comitatul.

Er dlu Dr. Hodosiu, dupa cum insemaru foile, intari numai, ca comitatulu nu din alta cauza, a redicatu plansore, de catu pentru ca dlu Hesszler nu e romanu!

Astfelui apoi se primi cu mare majoritate propunerea comisiunei petitiunarie.

Din aceste casuri inca o data ne potem convinge, catu de reu sunt si tractate, si aperte causele noastre in Diet'a magiara din Pesta!

Cine — dupa atari esperiuntia va mai pot crede ca acesta legelatiune are chiamare si dispositiune a fi drepta si ecitable catra romani, si asia ca este legelatiunea nu numai legala formale, ci si morale a nostra?!

In siedint'a de luni 7/19 maiu, cea d'anta a periodului alu 2-lea, s'a constituitu Cas'a, alegendu vice-presedinti, notari si cuestore — totu pre cei de pana aci, si apoi tragendu la sorti pentru cele 9 sectiuni. In fine s'a decisu, a se inmultiti nrulu notarilor cu unulu, pentru carele se se faca votare in cea mai de aproape siedintia. —

Siedint'a casei representative de ieri, adeca marti in 20 maiu, inca a fostu — prin unele incidente, de mare interesu.

\*) Dupa reporturile foilor magare. Red.

Deputatulu Horánszky N. interpela pre ministrul de justitia Dr. Pauler, in privint'a uoru cambiale secestrate prin judecia, pre cari insa Ministeriulu — fora nici unu dreptule a datu falitului, prin ce a pagubitu pre creditori!

Min. Dr. Pauler recunoscu gresiel'a, dar se trudi a-o scusă; insa Cas'a nu voi a trece simplu peste casu, ci tu-puse la ordinea dilei pe sambat'a viitora. Unu lucru ne mai pomeniu in er'a noua! — Intemplarea compromite mai vertosu pre dlu Csemeighi, secretariulu de statu si ablegatulu — din Pececa, cottulu Aradului!

Altu obiectu, carele a facutu o impresiune afunda preste totu, a fostu propunerea dlui Simonyi E. din stang'a estrema, pentru inدرmare guvernului, ca in data se prezente unu proiect de lege pentru crearea unei Banca nationala magiara, independenti de Viena.

In fine min. de interne, contele Szapáry respusse la intercaliunea lui Kiss János, despre denumirea dlu Hesszler de supremul comite in Zarandu. Esceleat'a sa magiara, respingendu argumentul politicu, adusu contra persoanei lui Hesszler, in catu pentru plansore romanilor, ca nu s'a numit in comitatul loru, supremul comite din sinul loru, — spune franeu, cumca dupa lege n'a fostu oblegatul ministeriulu a denumir romanu, si apoi adause — intre aplause frenetice din drept'a si din stang'a centrala — ca, in facia celor ce se intempla in Fagarasul si Zarandu, "guvernul trebuie se privighiedie bine asupra interesului de intregitate a acestora municipiul!"

Adeca — dlu ministru dice, si Cas'a magiara aplauda in scomotu, ca municipale romane nu merita incredere si asi si in frunte-si barbatu de nationalitatea loru! — Astfelui domnii magiari credu ca vor cascigasi pacifica spiritele romane! — Ei — orbiti de Ddieu nu vor se pricepa ca — tocmai neincrederea ne instrina si cauta se ne instraine!! —

S'a votatu dupa acesta pentru alu 7-lea notariu si s'a alesu cu — totalitatea voturilor (236!) — er o aparitiune nemai pomenita in er'a noua,) — dlu Huszár Imre din stang'a centrala! Cu atata siedintia s'a incheiatu. —

Reproducem dupa „SEMENTORIULU“ de Berladu, urmatoriu pre interesante inscriintare:

„Confederatiunea Latina si Biblioteca latino-romana in Roma.“

Antagonismulu intre cele trei mari rase europene, nici una data nu fu pronociatu ca si adi.

Germanismulu, betu de sangele ce beuse, visédia noue conciste pre contul Romanismului; — Slavismulu, retrusu in visuin'a sa, se prepara in acceptarea dilei dorite, in care asemenea unei lavine, ce cadiendu de pre piscurile montelui Albu, nemicesce totu ce i stă in cale, va cadé asupra, Europei — Latinismulu, in parte-si deschide noue rane, inainte de a fi inchis pre cele vechio, in parte dörme.

Periculu e mai amenintatoru pestru Latinismu, si chiar elu ce ingrigesc mai pucinu!

In medilocul unei asi triste situatiuni, in vederea unui present umilitoriu, si a unui venitoru negru, unu siu alu Mamei-Patrie, alu Italiei, conceput o nobile si divina idoia *Confederatiunea raselor latine*.

Acesta ideia fu desvoltata in opulu pre importante, tiparit in Turinu sub titlulu: „*La Confederatione latina*.“ Opulu „Nóra carta a Europei,“ de Enricu Amante, speru se lu potu oferi romanilor in traductiune, impreuna cu unu altu opu interesante „*Lalliance latine*“ de Orsini.

Diarulu „*Confederatiunea latina*“ intra in alu treilea anu alu esistintiei séle. Nici unu diurnalnu nu si a impus o misiune mai santa, nici unu latinu nu si alesu unu apostolatu mai sublime, ca autorele „*Nóra carte a Europei*,“ si ca redactorele „*Confederatiunei latine*.“

„*Confederatiunea latina*,“ ese in Macerata (Italia), si costa la unu 4 franci in argintu, seu doi fiorini in bacnote austriace.

Confratele Brutu Amante, directorulu diarului in cestiuu, conceptu una alta ideia maro: *fundarea unei biblioteci latino-romane in Roma*.

Prin urmare totu cartile ce i se vor tramite, vor fi anunciate in diurnalul, si depuse in bibliotec' latino-romana, care va cuprinde totu opurile posibili antice si moderne ale tuturor nationilor de ras'a latina.

Atatul „*Confederatiunea latina*,“ catu si „Biblioteca latino romana,“ mi place a spera, ca voru fi imbracisate, si sustinute cu caldura de catra romani.

Al Signore

Bruto Amante

Macerata.

Italia.

(Marche.)

NB. Diarele romane sunt rugate se publice acestu avisu.

Citim in „Reform“ cea magiară de aici,

despre o epistola deschisa, ce a adresatu Redactoanei de la „*Albina*“ dlu K. Nagy Sándor, secretariulu reuniunei pentru ajutorarea juratului — aci de la Academ'a] de drepturi din Oradea-mage, — in cestiuu de atatea ori atinsa si rectificata in fóia nostra, despre denunciarea dlu juristu L. G. din Bausi, priu colegulu seu Zah. Rocsinu. Epistola deschisa, in numele reuniunei dechiara — facia de denunciarea publicata in nrulu 23 alu Albinei — de neadeveratu, cumea juristul G. Lazaru ar fi produsu atestatu falsu de paupertate, caci acelui atestatu a fostu deplin autenticu, cu sigilu orasului si cu subscriptiunile — judelui, notariului si a preotului gr.-orientale; — dechiară mai de parte de falsa areatarea, cumea „domnii magiari“ candu-va ar fi insultatu si desconsiderat pre junii romani cei bravi. Ni spune, ca reunionea subventionédia 8 teneri, si intre acestia 6 sunt romani, ce este doveda destula, ca romanii nu sunt desconsiderati. Ni spune, ca si tenerimea romana s'a indignat de acea ne'ntemeiata denunciatiune, s

chiar si intocmai casi cea din 3/15 maiu 1848, — numai cu atata diferintia, ca la 48 poteti numeri tinerimea intieleginte pre degetele manelor!!

Astmodu s'a satisfacutu punctului primu alu conclusului din siedint'a de 9 maiu a. c. Remana ca se se mai indegete esecutarea conclusui alu doilea. —

La esecutarea acestui conclusu se prezinta greutati duple: *timpulu nefavoritoriu si indiferentismulu* purcesu din frica, frica — nu sciu — de man'a cerului, seu a magiarului?! Destulu ca atata barometrulu, catu si termometrulu conspirasera contra festivitatei; cu tote nu erau contrari asi de poternici, in catu se fia pretinsu unu sacrificiu ecuivalinte sangelui celor 40,000. Asertiunea au documentat o esemtela. In daru, caci cei cari escugetau la subterfuga, espoatara ocasiunea pentru d'a pluti pre doue lutrii, dintre cari ambele cadiura si se — cufundura in blamagiu!

„Cu mare placere am aprobatu pasiul tinerimei si voiosi am si participat la acesta serbatore de redescopare nationala, in se n'am potutu a-ne espune pericolului — se n'tielege, d-a-ni contrage vr'unu morbu, — er neci de catu altu ceva; — asi dicu acestia — romanilor, adeverul in se pote se fia si mai astfelu de temere. Nu astfelu faceau — domnilor, parin-

tii nostrii; ei nu cugetau si nu se ingrigau numai pentru astazi, ci — si pentru manu si mai alesu pentru viitorul copiilor loru! Ore candu ne vom desbracá de acesta daunosa oportunitate, carea ne conduce la indiferentismu, degradare si perire?!

Dar nici acestu fenomenu tristu n'a descurgatu brav'a tinerime din locu, ci ea a ramas consecinte si resoluta, desi din multe parti a fostu indemnata, ca se abdica dela acestu propusu, — unor'a anunziandu-li-se ca au se faca acusi essamine, altor'a ca acusi au d'a recurge pentru vr'unu postu, etc. Tote fura forseptu, caci ea voia se arste ca — essiste si cugeta. Credem ca speram ca este a-tinerimea remané consecinte acestor principiile, ca va pasi cu resolutiune pre calea apucata, caci — este cea adeverata, este calea consciintiei de interesulu si demnitatea romana!

Conformu conclusului, dupa amédi si a concentrat in muntii de langa Buda, la otelul „Fasanu,“ o cununa forte frumosa si numerosa de romani verdi. Presedintele comitetului aranjatoriu deschise serbatorea prin unu discursu, desfasurandu si aci insemnetatea serbatorei si invitandu pre confratii sei romani la asemenea resolutiune, constantia si unire in tote intreprinderile nationali, cari nu preste multu timpu vor cadea pe umerii loru.

A urmatu dupa aceea petrecerea, variata prin piese si cantari nationali si ocazionali si prin toaste in memor'a martirilor si pentru sustinerea principiilor Romanismului; s'a estinsu aceste toaste atata asupra celor din 1848, catu si a celor de nainte de 48, precum si in onore si indelungata vietia a tuturor celor ce pentru patria, limb'a si nationala romana, si sacredia avere, tempulu si poterile. Petrecerea cordiala a duratur pana dupa mediul noptii, candu voios'a tinerime, multumita ca totusi a reesit a-si implisi propusulu, incantata de suvenirea dilei de redescopare a Romaniei, se puso in miscare catra casa.

Confratii din Aradu suprinsera pre tinerimea pestana, in momentele acestei serbatorei, prin telegrama salutatoria, carea se primi mai tarziu dar cu bucuria generala.

Mai este de insemnatu ca spre bucuria generala a tinerimei, splendorul serbatorei s'a redicatu prin presint'a dlu Babesiu uniculu dintre betranii nostri, carele nu s'a temut de — disgrati'a celor cresci! Dsala acesta serbatore jubilara priu trei toaste a le sale, rostito in trei ronduri in tipu de respunsuri si resunete, a storsu si cu acest'a ocasiune admiriatiunea, si a cucerit inim'a intregei tinerimi Dlu Babesiu n-a indegetat in terminii cei mai chiari momentuositatea dilei de 3/15 maiu, in causele si consecintele sale, schiandu-ne totu

de odata direptiunea justei nosteni lupte si redicandu preste totu si recomandandu-ne energie, consecint'a, resolutiunea si unirea in lupt'a pentru naintarea si prosperarea romanismului. Cuvintele Dsale — totu natulu pricpea ca procedeu din inim'a unui espirtu, inse cu focul tinerei si se inprimara cu litere nosterse in pepturile fragede si nestriate. Mai vertosu — neuitabili vor fi cuvintele dlu Babesiu, prin cari demustră ca: Miscarea romanilor de la 1848, incepandu din campulu libertatii, nici n'a fostu revolutiune, nici n'a fostu nelegalitate, ci a fostu — o protestare energica, eu sacrificia de sange si avere — contra mintiunilor domnesci, cari in legi si in adunarii sprimau libertate si democratia, er in vieti a publica le traduceau prin despotismu si terorismu! — „Mintiun'a si inselatiunea se incete, caci acestea impedecea dreptulu si cultur'a, derima increderea si facu neposibile convecintuirea!“

Dia'a de 3/15 maiu 1873 fu adoverat a scola a adoverului, democratiei si romanismului pentru tinerimea romana din Buda-Pesta.

Naintel brava tinerime, caci viitorul e alu teu, si — cu tene alu natiunei romane, — alu adoverului si dreptatii, alu omenimiei! —

— t —

— apoi amintesc, cumca siese juristi romani : Teod. Papu, Vic. Mangra, Isaiu Bosco, Gr. Cosma, J. Maga, Alois Nistoru si Tudorescu nu au trămis declaratiune cumca comunicatele dlui Rscinu sunt neintemeiate, dar Redacțiunea Albinei a mai afișat cu cale a nu publică. In fine declară și din partea Reuniunii — vătămate, de calumia acele descoperirile ale juristului Rocsinu. —

Acăstă este cuprinsulu întregu alu epistolii deschise, ce ni se adresădă prin „Reform.“

Responsulu nostru este scurtu și simplu :

Noi uuu miautu n'am intăriat și luă notitia pre scurtu despre cel ce ni s'au desco- perit in contra comunicatiunilor dlui cor- respondinte R; nici n'am aperat fapt'a cu unu ouventu, ba am condamnat'o inca mai multu decătu totu.

Că n'am afișat de lipsa a lungi vorb'a de spre o faptă atâtă de nedemnă, ni-am implinitu numai detorinti'a morale. —

Déca de la inceputu ni se tramiteau date positive și precise ca și cele cuprinse in epi- stolă deschisa din „Reform,“ tocmai atâtă de pucinu esitamă ale publică, cătu esitaramu acuma.

Espetoratiuni degradatorie inca intreju- nii nostri — a provocă și a publică, nici n'am tienutu, si nici nu vom recunoșce de bine si fo- lositoriu poporului nostru.

Noi n'am publicat intrege espetoratiu- nile unor juriști cei-ce nu se multumescu cu satisfaciunea căta li-am dat'o noi, din inima curată cugete bine că — *ōre profitat'a caus'a loru*, din punctul de vedere naționalu si mo- rală, prin aceea că a trecutu in aperarea strai- nilor!

Moderatiune si modestia — domnilor, in cele personali mai vertosu!! —

Din Banatu, cu datul 13 maiu, unu es- celinte filoromanu, carele dejă prin multe sa- crificia ni-s documentatul ambrăa și simpatia ce nutresce pentru poporul si naționalitatea noastră, ilustrului bar. Ch. B. luandu din făia noastră cu- nosciinti'a despre mōrtea junelui docintă *Iacobu Crisanu* din Furdea, cottulu Carasiului, pre carele avuse ocasiune de a-lu studiu perso- nalminte mai de aproape, — vine intr'o epistolă amicabile a ni spune, cum acestu bravu docintă — de buna séma prin zelul nestemperat alu chiamărei sale si-va fi atrasu morbulu de peptu de care suferă, dara — cum foră nici o indo- iela, necasul si persecutiunile ce elu a avutu a indură de la potericioi dilei — pentru caracte- rul seu naționalu, firmu si resolutu, a nume in urm'a tienutei sale cu ocasiunea ultimei alegeri de deputatu in cerculu Lugosiului, — a trebuitu să-i fia agravat morbulu si sepațu — mor- mentulu !

Dupa datele si descoperirile ilustrului no- stru amicu, potericioi dilei si uneltele loru din Furdea si din cercu, mōrtea atâtă de timpuriu a bravului june Crisanu — o au pre susținutu loru ! Căci ei — nici candu nu i-si potutu iertă — credinti'a cea nepăata ce o pastră pentru naționalu sa si barbatii adeverati ai ei, si deci la tōta ocasiunea cautașe si resbune asupra- pri totu felul de medilobce !

Ni se comunica o epistolă autografica a reposatului, din 3 martiu anulu curintă, prin carea densulu insira date positive in acăsta pri- viniș, dar — foră a aretă cătu de pucină căin- tia seu a se vaieră. Era bietulu si elu, casl toti cei bravi si patiti, in tristă convictiune, că in acăsta patria strebuna romanulu a ajunsu, de nu i se mai permite a fi de omenie, de cătu nu- mai si numai ca martiru !

Multiamiu din adunecu înimei ilustru- lui nostru amicu, pentru comunicarea atinse- loru date ! Dsa, ca francesu in midilocul no- stru, avendu ocasiune a cunoșce necasurile si susterintiile noastre, odinioara sicur va fi chiamatua a face lumei culte marturiai despre — inde- lung'a nōstria răbdare facia de torturile morali si fisice, la cari ne spune o clasa de omeni si unu poporu, ce — dupa tōte imprejurările ar ave interesele si destinatiunea, d'a trai si d'a mori cu noi in fratiatate !

Lumea — n'avemu indoială, că pe teme- julu de marturii clasice casl a ilustrului nostru

amion b. Ch. B. — caudu o data răbdarea ro- matului va fi ajunsu la extremul fine, respon- sabilitatea pentru urmări — va aruncă-o pre capulu acelor'a ce o merita. —

Langa Zelau, in aprile 1873. \*

(*Fratilor docenti ! Vindeti-ve camasi'a din spate, si cu crucerii cascigati — mergeți la Blasii, pentru esamenele de eualificatiune ! — căci astă suna porunc'a !*) In dilele trecute ne veni la mana circulariu pré veneratului Ordinariatu din Blasii cu datul 1. martiu 1873 nr. 737, prin carele suntemu provocati ea, „in 28 aprile a. c. fie-care docente din Archidi- cesa să se prezente in Blasii spre a depune esamenu de eualificatiune naintea comisiunei scolestece, dupa prescrisele §-lui 102 alu arti- culului de lege XXXVIII, din anulu 1868. La acestu esamenu debue să se supuna atâtă do- centii cari au absolvitu sub sistem'a cea vechia, cătu si cei-ce au absolvitu sub sistem'a nouă de investimenti, ér cei ce nu vor urmă acăstă pana in finea lui ianuarui 1874, vor fi suspensi din oficiale docentiali!“

Unu altu circulariu din 13 aprile 1872, nr. 945, inoa ne-a provocatu totu in acestu modu, inse in urm'a aceluia numai 27 de docenți s'au presentat pentru esamenu de eualifi- catiune, din cauș'a că : la acelu circulariu a fostu acclusu unu, „REGULAMENTU, pen- tru tienerea esamenelor de calificatiune,“ carele vediendu-lu docentii trebuia să-li-se radice pe- rulu in capu de acelle postulate rigurose, ce le cuprindea : ér pe cei mai multi ii-a impede- catu §-lu 25 din acelu „Regulamentu,“ carel dicea : „Docentii pentru esaminarea din fie-care studiu vor solvi o tacsă de căte 30 cr. v. a.“ —

Poftiti domnilor, si cautati la ori care alta confesiune si națione din Austro-Ungaria, si ve veti convinge, cumca la nici un'a dintre acestea docentii nu se afla in o stare materiale asa de deplorabile ca și la noi romanii gr. catolici; ve veti convinge mai incolo cumca la altii multu mai pucinu se poate aplică : „Genu Diū oderunt paedagogum fecerunt.“ La noi — intr-adeveru — invetiatoriul e ajunsu la sépa de lemn, si totusi afandu-né in astfelu de stare, să mai platim si taese ?!

Ah tempu vitregu ! pana candu ne vei tienē incatenati cu atât'a miseria ?! pana candu vei fi facia cu noi ca si o mama violenă, ce unuia-i dă de tōte, ér pre altulu 'lu lipsesc de tōte ?!

V. Ordinariatu metropolitanu ! — Noi bu- curosu né am supune la atari esamene, déca se afla necesarie; dar credem că — lo- gică si moral'a ar fi pretinsu ca Ven. Ordinariatu mai antaiu să fie regulatul salariile docen- tialii in sensulu §-lui 142 din art. 38 - 1868; fiendu inca că acăstă nu s'a facutu, ve rogămu să judecati cum poate unu invetiatoriul din salar- iului seu anuale de 50-60 fl. v. s. să si sus- tienă famili'a si vieti'a, să solvăasca contributiunea, si să-i mai remana inca vr'o 5, 10 sau 20 fl. pentru d'a caletori — cale lunga — la Blasii si inderetu ; si inca vr'o 6-8 fl. pentru eseminarerea din obiecte, 8-10 fl. pentru viptu in 8-10 dile, cari trebuie să le petreca in Blasii ! Astfelu — éta că salariul de pre unu jumetate de anu vă remană in Blasii, ér famili'a-i vă trebui să sefura fome si alte lipse si neplaceri, pentru acăstă caușa !

Deci din consideratiunile mai susu amintite, marturismu sincerminte, cumca : „pana candu pré Vener. Ordinariatu metropolitanu nu va binevoi a dispune dispensarea totale de la taese pentru esaminarea din obiecte. nici unul dintre docentii slabu dotati nu vomerge la esamenulu de eualificatiune, de ne-ar provocă măcar de o sută de ori; ér urmările cada pre capulu celoru nepasati de noi !

Mai multi docintă.

Langa Tisza, in 8/20 maiu.

(*O scurta reflecție ca de echo !*) Din in- demnulu trecerei de la biserică romana gr. ca- tolica la cea strabuna a sa — a preotului Cretiu din Igrisii in Torontalu, unu frate alu nostru in „Feder.“ de alalta-ieri face toiu mare, pen- tru că pop'a Cretiu este unu omu corruptu si in tota privintă a decadiutu, vieti'a lui privată este scandalosa, de oficiulu seu abusédia si prostiute

\*) Intăriatul acăstă articlu — euratu din intem- plare, adeca — pentru că in imbuldișă a obiectelor si afacerilor — n'apucaseram alu ceti, pana la intetire de nou ! Rogămu a fi scusați ! Red.

chiar sanctuariulu; — deci in fine — pro- voca seriosu, ca autoritățile bisericesc de ambele părți, să incete o data cu proselitismulu !

Intr'adeveru să noi dicem că : autoritățile bisericesc, ba inca mai adaugem — că, nu numai autoritățile bisericesc, si orice de ambele părți tiene unu picutu la onore si morala si stîm'a naționale, să incete cu proseli- tismulu !

N'am auditu inca, de si suntemu aici, in vecinatatea cea mai nemidiloca, si cunoscemul imprejurările, ca cineva să fi amblatu cu mrę- gea seu cu unghită dupa parintele Cretiu, nici că — ar fi fostu primitu cu braciale deschise !

Ce noi scimă e, că stăruințile sale inten- titorie si ne'ncetate — dupa lege nu eră cu poti- tia a le respinge; apoi autoritatea bisericescă nu a datu indemnă, ma inca a ingreunatul cătu numai s'a potutu — trecerea; ér admini- stratiunea prov. a unei parohie vacante i s'a data — la cererea multor crestini — foră a vătămă cătu de pucin Stat. organicu — numai pentru ca bietulu betranu să nu părea de fome !

Condamnăm proselitismulu cătu se poate de aspru — in ambele părți; — in acestu casu ina — nici urm'a de proselitismu n'o potemă astă.

Ce se dice despre bietulu preotu betranu, infrantu si garbovitu, cum că ar fi atâtă de coruptu si degradatul, că ar prostitui chiar altariul, — nu scimă, n'am auditu pana acumă in astfelu de mesura; atât'a inca scimă, că — acăstă stricatiune, déca există si s'a tolerat, apoi — nu in biserică si prin superioritatea sa de astazi s'a tolerat, ci in cea de ieri. Făca-se aceste imputatiuni, déca se potu face cu temeiul, dlu eppu, si venerabilului capitulu din Lugosiu, căci — acolo se cuvinu. Noi — numai pentru portarea de aci mai de parte a parintelui Cretiu vom face responsabile pre episcopatulu gr. or. din Aradu —

Unu nepartialu.

Protopopiatulu Fageturu, 14 maiu n.

(*Responsu la provocarea din „Albiu“ nrulu 30 a. c. facuta de către dlu Josifu Olariu, docintă in Domaniu, către invetia- torii tractului Fagetu.*) Cetindu in stimat'a făoa „Albina,“ cum dlu colega alu nostru Iosifu Olariu, negacitu pana la sufletu, de interpellatiunele unora si altora pe stratele Lugosiului — in acea privintia, că — de aceea a renun- ciatul la mandatul de Comisariu pentru con- ferintiele invetatorescă, căci a fostu amenintatul de către invetatorii tractului Fagetu etc.; — de unde vine deci expresu a ne provocă pre noi invetatorii din acestu tractu, a-i declară in publicitate. (!) déca i-am scrisu intr-adeveru vr'o atare epistolă amenintătoare au nu ? — Noi, ce e dreptu, la flăcări si sacature d'alui-dacestea de pre stratele Lugosiului, care nu ar merită să se ocupe omu seriosu de ele, n'am fi de felu aplecati a respunde, dar fiindu că dlu Olariu expresu ne provoca, vrendu-ne vrendu cauta să- lu linisim cu primatöriu de dechiaratiune a nōstră: de buna séma, invetatorii tractului Fagetu — adeverul spunendu, — nu au doritul ca dlu Olariu să vina in midilocul loru, si de venia la nici unu oine nu se poate astepta. De voiesc să se convinga, si de nu cumva chiar din atare presentiu va fi renunțat, — apoi informezemă mai de aproape de la dlu Lipovanu, carele

l'a suplini, si i va istorisă că cum a scos'o la cale in conferintia ! Apoi pote ca o scotea si mai reu, de nu intrenenă reverendisimul d. protopopu tractualu, pre care invetatorii forțe multu lu stima, si din a căruia indemnă au re- cesu de o camdata de la propusulu de a nu tină conferintie cu astfelui de comisari. De asemenea inca li va urmă tuturora, cari se vor ineeroă, nechiamati a se inibi de comisari pentru tra- tulu nostru. Am disu.\* — Mai multi invetatori.

### Spre scire carturarilor Romani !

Dupa ce amicul nostru, dlu Dr. At. Marienescu, cu nespusu zelu s'a apucat de a culege si de a splica din istoria si mitologia a vechia povestile noastre poporali, cari astfelui devinu unu adeverat monumentu si tesauru pentru naționalitatea romana; noi, dorindu a contribuia ca aceste povesti să se facă obiectul de pricepere si apreciuri generale, ni-am pro- pusu a incerca să le respondim cătu se poate de multu, prin tiparirea loru cu notele explica- törie, intr'o Biblioteca micută si forțe efina, astfelui in cătu totu insulu carele scie ceti, se si-le pota cumpără.

Am facutu inceputulu cu Istoria : „An- giru si IlénaCosandiana“; acuma tocmai pa- rasira tiparul alte doue : „Séraru si Dioranu“; si cu „Serila Medila si Diorila“. Pre cum cea d'antaiu, astă si acesta bresiurica de 4 cole, cu totu cu costulu tramiterii prin posta, se va vinde numai cu căte 20 cr; in Romania cu 50 de bani. Celor ce vor luă de diece esemplară de o data, se vor dă acelas cu sca- deră de 10%, 20 de esemplară cu scaderă de 20%, 50 de esemplară cu scaderă de 30% 100 esemplară cu 40% scaderă.

S'au trāmisu pachete cu esemplară — la Sibiuu, dlu Visar. Romanu, la Brasovu, dlu J. Lengeru, la Aradu, dlu docintă Petru Popo- viciu, la Temesiora, dlu v. fisc. G. Ardeleanu, la Lugosiu, dlu Iul. Janculescu, la Oravita, dlu Dr. At. M. Marienescu, la Oradea-mare, dlu referinte scol. la Consistoriu Petru Suciu.

Va depinde de la interesarea on. Publicu, ca cătu mai in graba să publicăm mai alte esemperi povesti espligate, in asemenea sfinte brosuri, precum si alte cărticele tolositörie.

Recomendăm deci aceste cărticele aten- tiunei publice. Editur'a Albinei.

### = Vient de paraître à București „LA ROUMANIE“ JOURNAL FRANCAIS HEBDOMADAIRE SOUS LA DIRECTION FREDERIC DAME & CONSTANTIN I. POLYSU

Le but de ce Journal est de faire connaître à l'étranger la Roumanie, les actes du gouvernement, les discussions des Chambres, les mouvements de l'opinion publique, etc.

On trouvera dans ce Journal une revue complète des Journaux Roumains. ON S'ABONNE A BUCAREST, au Bureau du Journal, 27 Callea Mogosöi. — DANS LES DISTRICTS ET A L'ETRANGER, dans les bureaux de Poste. — PRIX DE L'ABONNEMENT Autriche-Hongrie 1 an 22 fr.

\*) Nu potemă a nu atinge că — acăstă apari- tiune este forțe trista; dar — neprincipiu si noi nici motivulu si nici tendintă, trebue să ne marginim a si inregistră simplu, fiindu-ne trāmisa acă- sta dechiaratiune de la 4 dd. invetitorii de frunte. R. e. d.

## Loculu de cura

pe

# INSUL'A MARGARETEI, in nemedilocita apropiare de capital'a Buda-Pesta.

Temperatură fantanelor artesice de 35° R. — Cade de porcelanu si de marmure, pre cum si tăiate in pétără, si cu aparate de dusie, — partie de parcă maretie, — acru escelinte, — 200 de odai provide cu totu confortul, — salouu mare de conversatiune, — gazete din tiera si din stră- netate, — musica pre fie-care ora.

Morburile intru cari ap'a insulei Margareta s'a folosiu cu succesu fa- vorabilu sunt :

Podagra — reumele de muschi si de nervi — inflamările chronice de incheieturi si de pele — contractiunile si intepenirile dupa podagra, vatemări esterne, inveninare prin plumbu, tifus si difi- teritis — dorele de nervi — jungiurile — scrofulele cu bubone si cōceră galcelor — boile chronice de pele — morbi de șose, morbul slabitione de piciora — dorelor ce provin de la vatemări din afara seu de versat, plegele dorelor, intepenirile — pétără din besica si bôlele de rerunchi — dorelor isterice, stricarea regulei in menstruatiune, etc. etc.

Se conoede scădimentul in pretiu — la abonamentu său cumpărare impre- una de bilete pentru băi si pentru vaporu.

Locutorilor pre insula li se facu favoruri atât la băi, cătu si la vaporu.

Comunicatiune cu capital'a in fie-care ora de două ori cu vaporulu.

Sesonul de veră se 'ncepe la 1 maiu.

Comande pentru locuinte primesc Inspectoratul pe Insul'a Margaretei p. ult. (5-12)

Buda-Vechia.

(Retiparii nu se onorează.)

Direcțiunea.